Presentatie Beeldvormende Commissie Ruimte –
Dinsdag 10 oktober 2023

Kerkenvisie Aalsmeer

Uitkomsten inventarisatie
& participatie, conclusies en aanbevelingen

Willemijn Paijmans, adviseur cultureel erfgoed gemeente Aalsmeer
Heleen Agterhuis, Kathedraaldenkers

Wat?

Een Kerkenvisie is een strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen.

Waarom?

Steeds minder mensen geloven en gaan naar de kerk. De gemiddelde leeftijd van kerkgemeenschappen is hoog. Kerken krijgen de exploitatie niet meer rond of hebben onvoldoende vrijwilligers. Kerkgebouwen komen leeg te staan of worden gesloopt.

Doel?

Het doel is om eigenaren, betrokkenen en overheden in staat te stellen om tijdig te participeren op de komende veranderingen t.a.v. functie, gebruik en eigendom.

Traject Kerkenvisie tot vaststelling

- Inventarisatie
  - Kennismaking kerkeigenaren
  - Verwachting en toekomstperspectief in kaart brengen
  - Kerkenpaspoorten opstellen
- Participatie
  - Informeren samenleving via lokale media, social media
  - Kansenverkenningen organiseren met betrokkenen
  - Afrondende bijeenkomst met kerkbesturen voor de zomer
- Opstellen kerkenvisiedocument
- Concept rapportage delen en meelezen betrokken partijen
- Verzamelen feedback van ambtenaren, wethouder, kerken en verwerken
- Bestuurlijke besluitvorming: College B&W en vaststelling gemeenteraad

Overzicht kerken (11)

Herbestemd: Zuiderkerk

Doopsgezind: Doopsgezinde kerk

Protestant: Oosterkerk, Dorpskerk, Open Hof, Samen op weg kerk

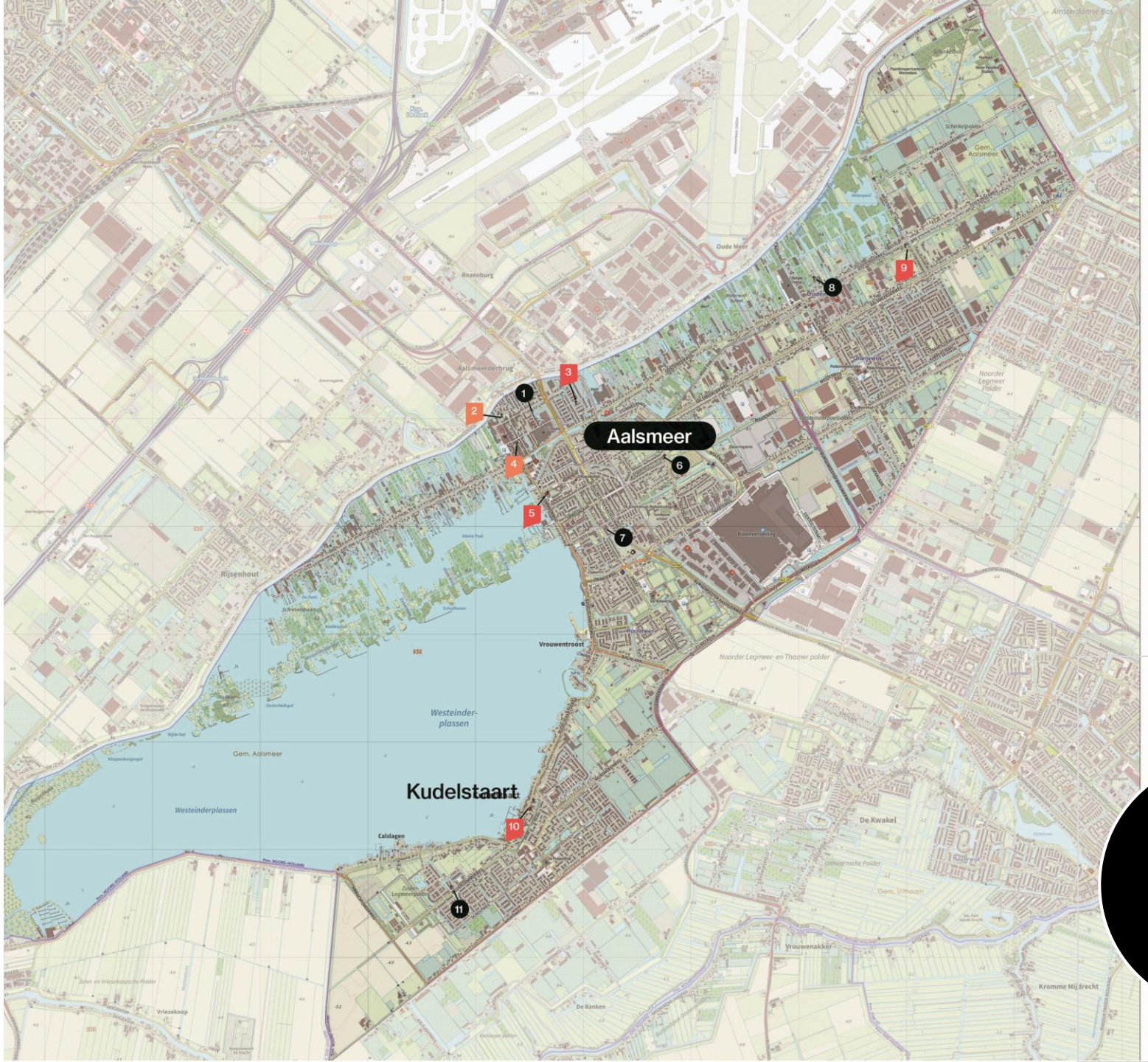

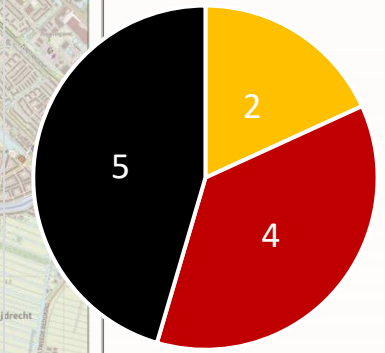
Katholiek: Sint Jan Geboorte, Karmelkerk, Oud Katholieke Kerk

Gereformeerd: Lijnbaankerk, Ger. Gemeente in NL

Kerken met monu-mentale status

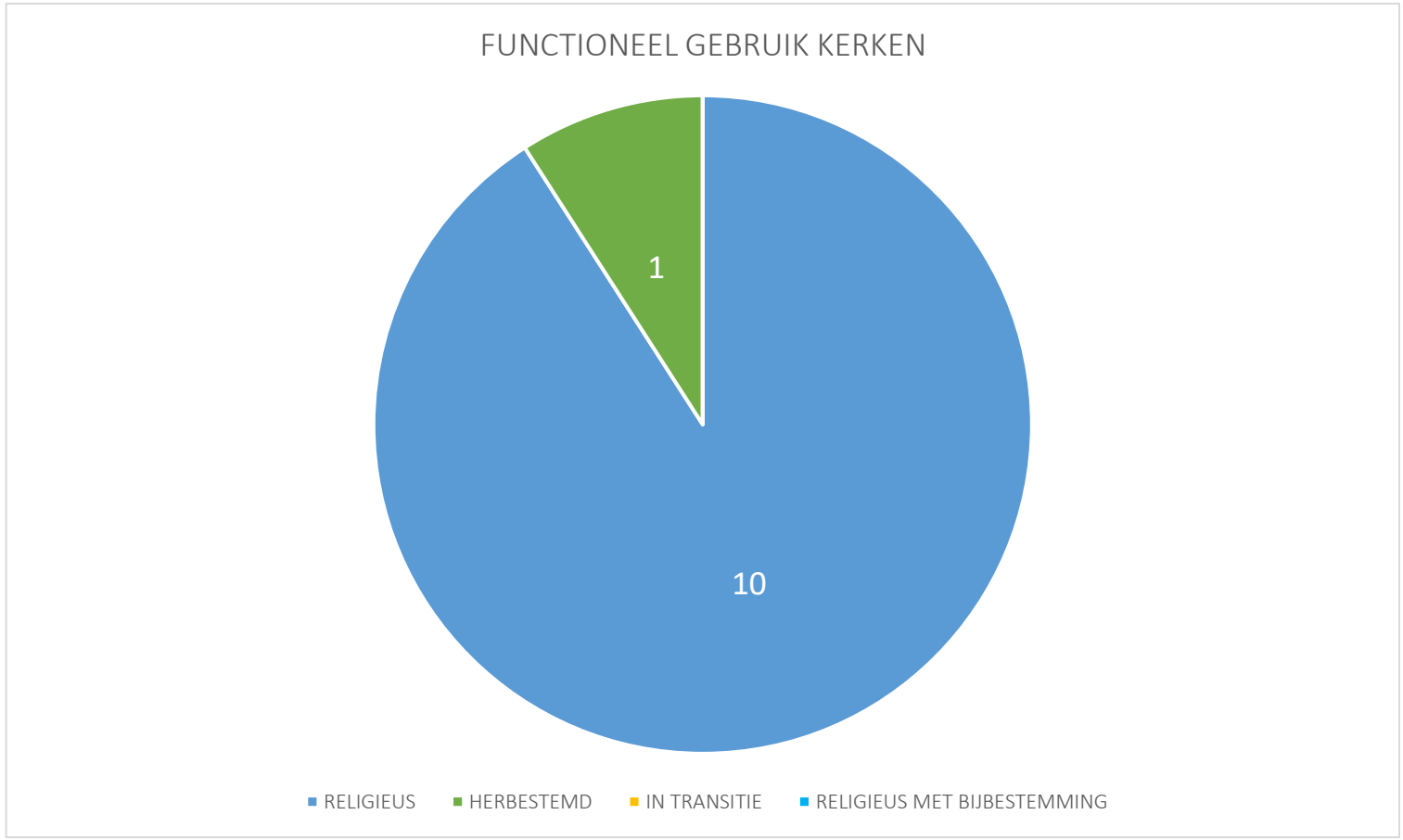
MONUMENTENSTATUS

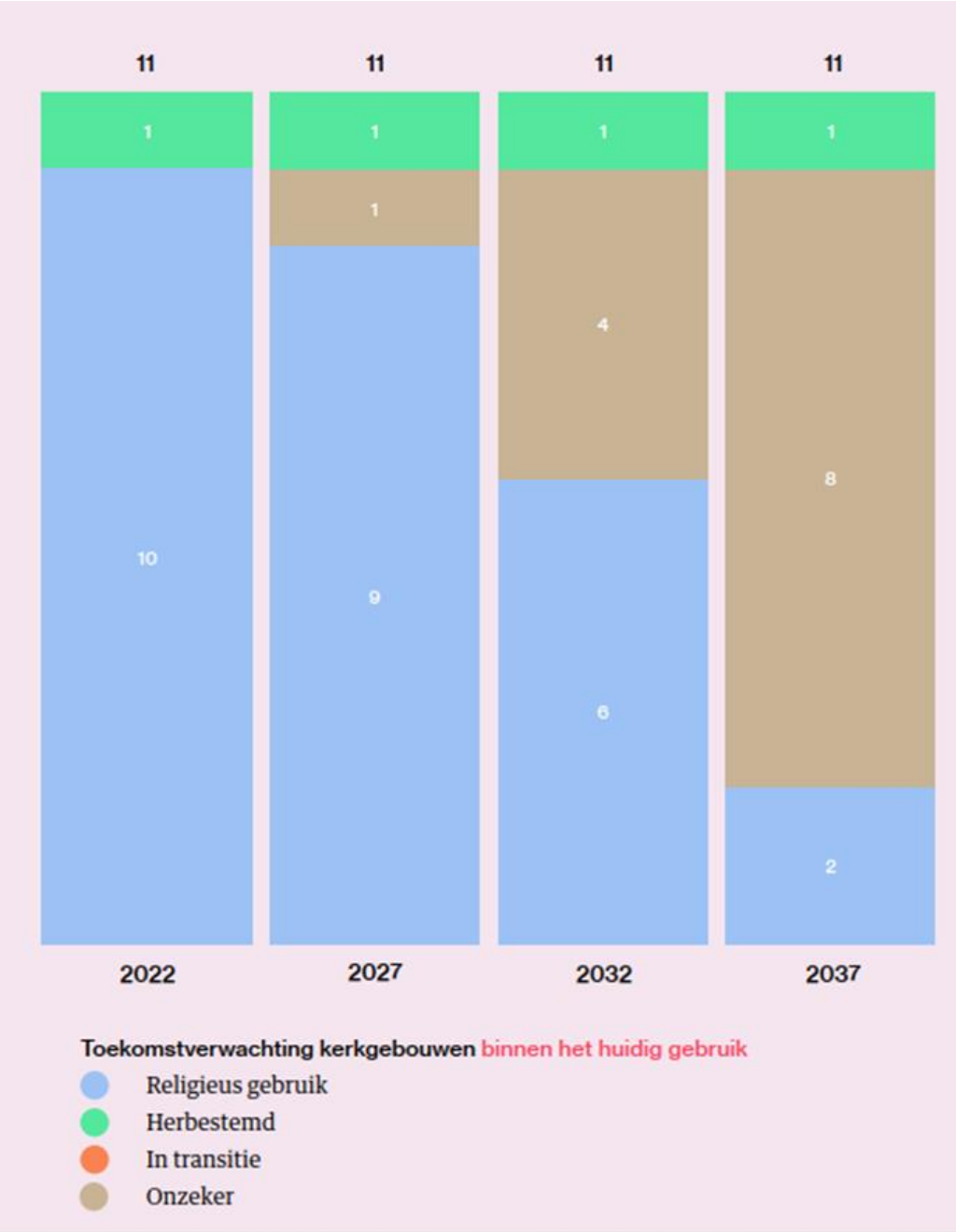
- RIJKSMONUMENT
- GEMEENTELIJK MONUMENT
- GEEN STATUS
- PROVINCIAAL MONUMENT
- BEELDBEPALEND

Huidig functioneel gebruik

- 10 kerken in religieus gebruik, 1 kerk wordt herbestemd
- Nauwelijks multifunctioneel gebruik kerkgebouwen

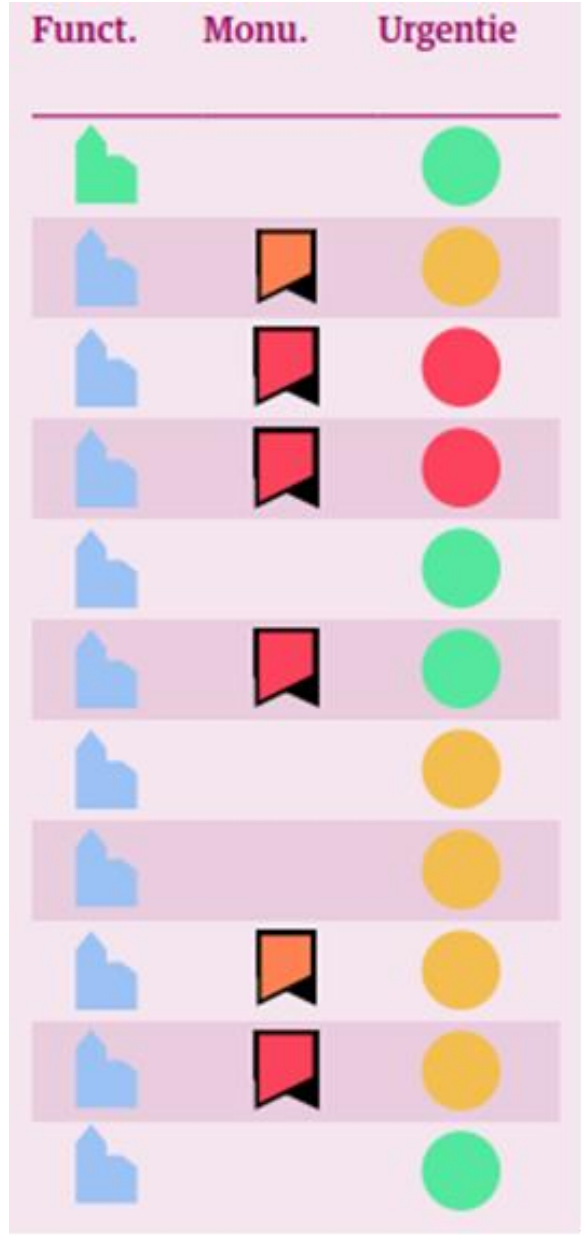

Toekomstperspectief

Toekomstperspectief en urgentie

- 3 kerken van de 10 kerken (in religieus gebruik) rekenen met 5 jaar.
- 5 kerken rekenen met een toekomstperspectief van 10 jaar.
- 2 kerken rekenen met 15 jaar en langer
- 8 kerken hebben ambities om gebruik te verbreden en werken graag samen met gemeente.
- 1 kerk wil geen samenwerking.

Functie:
- Herbestemd
- Religieus gebruik

Monument:
- Rijks
- Gemeentelijk

Urgentie:
- Instandhouding staat op korte termijn onder druk (0-5 jaar)
- Instandhouding komt op termijn onder druk te staan (5-15 jaar)
- Instandhouding op de langere termijn goed (15+ jaar)

Quotes

- *Op termijn is ons monumentale gebouw een punt van zorg. Het onderhoud is zeer kostbaar, voor een steeds kleiner wordende gemeente.*
- *Sommige vrijwilligersfuncties zijn lastig op te vullen. Mensen staan niet meer in de rij en de gemiddelde leeftijd van de gemeenschap is relatief hoog.*
- *We teren in. De inkomsten vanuit de kerkelijke bijdragen en van de verhuur zijn onvoldoende. Toch is de gemeenschap niet armlastig. Door een nalatenschap zijn er structurele inkomsten van de verhuur van vastgoed in het dorp.*
- *De gemeenschap zou graag een bredere maatschappelijke rol vervullen. Zingeving in het leven is belangrijk, niet alleen vanuit religieus perspectief.*
- *Omdat het kerkgebouw relatief nieuw is en modern is ingericht, is het onderhoud op orde en geen punt van zorg.*
- *Bij ons gaat het nog goed, dat mag ook wel eens gezegd worden*

Sterkten Zwakten Kansen Bedreigingen

- Sterkten
- sinds corona streamen kerken
- kleine minderheid nog vitaal
- meerdere kerken hebben structurele inkomsten uit bezittingen, zij hebben nog mensen in dienst en kunnen actiever zijn
- onderhoud gebouwen i.h.a. op orde
- kerken organiseren allerlei nevenactiviteiten: buurtcafé, wijkcentrum Irene, verhuur scouting, ouderenactiviteiten, concerten, taalcursussen, peuter-stuif-in, etentjes voor alleenstaanden

Sterkten Zwakten Kansen Bedreigingen

- Zwakten
- gemiddelde leeftijd hoog, grotendeels krimpende gemeenschappen
- slinkende inkomsten en hoge kosten onderhoud en energie
- vinden van vrijwilligers met name voor bestuur steeds lastiger
- nevenactiviteiten organiseren is probleem met weinig vrijwilligers en zonder betaalde beheerder
- gebouwen zijn moeilijk te verduurzamen, is kip-ei

Sterkten Zwakten Kansen Bedreigingen

- Kansen
- brede wens om van betekenis te zijn ook buiten de gemeenschap
- meeste kerken gestart met verduurzaming, mede door aangeboden scans
- brede interesse in jaarlijkse bijeenkomst gemeente Aalsmeer en kerken
- meer doen met het vergroten van de recreatiemogelijkheden i.r.t. watergebonden activiteiten ook iets voor nevenactiviteiten kerken?
- verhuur aan internationale kerkgemeenschappen
- land, tuin en park bij kerken
- behoefte van mensen aan bezinning in andere vormen
- gebouwenschuif vanuit gemeente

Sterkten Zwakten Kansen Bedreigingen

- Bedreigingen
- ontkerkelijking
- jonge mensen verhuizen i.v.m. hoge huizenprijzen
- door corona zondagritme verstoort
- tekort aan predikanten
- tekort aan vrijwilligers
- niet alleen kerkgebouwen bedreigd in voortbestaan, ook ander uniek religieus erfgoed zoals de enige Oud Katholieke begraafplaats

Bijeenkomst verduurzaming & energiescan

OOM ADVIES IN ERFGOEDONTWIKKELING

Maatwerkadvies O.L. Vrouw van de Berg Carmelkerk te Aalsmeer

8 juni 2022

CONCEPT

Stadhouderslaan 9 | 2517 HV Den Haag | 06 46181588 | 06 50243450 | info@oomadvies.nl | www.oomadvies.nl | KvK nr. Haaglanden 27292618

Participatietraject

- Meenemen van inwoners via persberichten, social media en filmpje
- Organisatie workshops en bijeenkomsten:
  - Gemeenteraad
  - Ambtelijke organisatie
  - Partijen uit de gemeente (erfgoedpartijen, maatschappelijke en culturele organisaties, wijkplatforms etc) en raadsleden
  - Kerkbesturen en kerkeigenaren
  - Gemeenteraad

Denk mee over voortbestaan van kerken in Aalsmeer

Aalsmeer – Het voortbestaan van veel kerken staat landelijk, zo ook in Aalsmeer, onder druk door het teruglopend kerkbezoek. Dat betekent minder geld voor onderhoud en voor de energierekening. En op den duur misschien verkoop of leegstand. Daarom denkt de gemeente samen met de kerkbesturen na over de toekomst van de kerken in Aalsmeer. Maar de vraag is ook: hoe denken Aalsmeerders hierover?

Multifunctioneel

Sommige kerkgebouwen doen alleen dienst voor religieuze vieringen. Andere kerkgebouwen hebben een multifunctioneel gebruik. Nu het kerkbezoek terugloopt, zijn gebouwen minder in gebruik. Vorig jaar hebben gesprekken plaatsgevonden met alle kerkeigenaren en kerkbesturen. Voor sommige kerken is de toekomst onzeker. Daarom is het tijd om met elkaar in gesprek te gaan. Welke rol spelen deze bijzondere gebouwen in het dagelijkse leven? Hoe ze te koesteren en een bredere of een nieuwe invulling geven? Of hoeft dat misschien niet voor álle kerken? "Kerken zijn karakteristieke gebouwen: ze bepalen het dorpsbeeld van Aalsmeer en Kudelstaart. Nu sommige gebouwen minder in gebruik zijn, is het goed om met elkaar na te denken over de toekomst van de kerkgebouwen. Hoe houden we deze waardevolle gebouwen in stand en zorgen we er voor dat ze niet leeg komen te staan? Wij zijn benieuwd hoe inwoners hierover denken en welke ideeën zij hierover hebben", aldus wethouder Willem Kikkert (Erfgoed).

Enquête

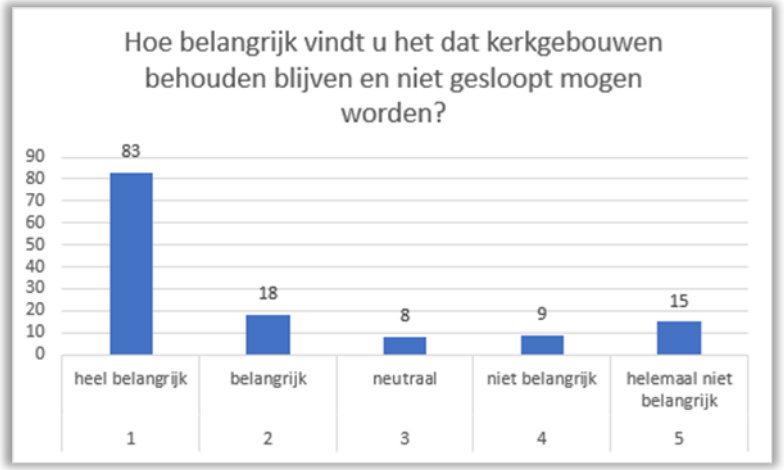
De gemeente doet een oproep aan Aalsmeerders om mee te denken over een duurzaam, breed gedragen toekomst voor deze markante gebouwen. Daarom is er een filmpje

Participatietraject - bewoners

[Kerkenvisie Aalsmeer - YouTube]

Doelstelling en visie

Afstemmen doelstellingen

- Belang van behoud kerkgebouwen
- Belang van behoud religieuze gemeenschappen
- Behoud van maatschappelijke functie kerkgebouwen
- Behoefte en wensen vanuit samenleving
- Behoefte en wensen van gemeente(raad)
- Behoefte en wensen vanuit kerkbesturen

Invloed vanuit gemeente

- Gemeente is geen eigenaar van de kerkgebouwen!
- Inspireren en regisseren
- Monumentale status (tegengaan sloop)
- Gesubsidieerde maatschappelijke instellingen onderbrengen in kerkgebouwen
- Aankoop kerkgebouw
- Vasthouden maatschappelijke bestemming in BP
- Stimuleren verbreding gebruik d.m.v. subsidies, initiatieven etc
- Mogelijk maken van herbestemming door loslaten maatschappelijke bestemming in BP
- Hulp bij verduurzaming
- Hulp bij vinden van vrijwilligers
- Vergunningverlening

Conclusies & aanbevelingen

WAT?

Met de kerkenvisie is de mate van bedreiging van het waardevolle religieuze erfgoed in beeld gebracht en wordt beoogd het duurzaam toekomstperspectief van het religieus erfgoed **proactief** te vergroten, **in samenwerking met de kerkeigenaren.**

Het behoud van de ontmoetingsfunctie door het toevoegen van maatschappelijk gebruik, lijkt kansrijk. Daarom wordt geadviseerd deze kansenverkenning verder te onderzoeken.

Conclusies & aanbevelingen

HOE?

Om het toekomstperspectief van de kerken te vergroten, is het vaststellen van deze visie ‘Kerkenvisie Aalsmeer’ niet genoeg. Daarom is een actieplan opgenomen in de visie met twee doelen:

1. Het oprichten van een ‘Platform Toekomst Kerken Aalsmeer’.
2. Het uitvoeren van een onderzoek naar kansen om maatschappelijke voorzieningen naar kerkgebouwen te verplaatsen.

Vervolgstap

- Bestuurlijke besluitvorming:

  Gemeenteraadsvergadering 16 november 2023

Dank voor uw aandacht.

Contact:

w.paijmans@amstelveen.nl / Kerkenvisie@aalsmeer.nl